

УДК 784.7 (477)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-3-12>**Рімма ШАПОВАЛОВА,***orcid.org/0000-0001-9904-5468*

старший викладач кафедри естрадного співу

Київської муніципальної академії музики імені Р. М. Глієра

(Київ, Україна) *rimma_shapovalova@ukr.net*

СТИЛЬ «РЕТРО» В УКРАЇНСЬКІЙ ПОПУЛЯРНІЙ МУЗИЦІ (НА ПРИКЛАДІ ПІСНІ «ВЕРШЕ» КВІТКИ ЦІСИК)

Ретро-стиль є оригінальною гілкою популярної музики сучасного етапу. Під час викладення проблематики статті корисними виявилися наукові праці за трьома напрямками: ретро-культура, музика діаспори та явище кавер-версії. Мета статті – дослідити музичні особливості української вокальної ретро-музики й зазначити виняткове місце творчого доробку митців діаспори в становленні ретро-стилю в контексті історії вокального виконавства України початку ХХІ століття.

Відтворення принципів вінтажного стилю, переважання танцювально-пісенних жанрів розважальної культури минулого, зверненість до позавекторного трактування часопростору є особливістю ретро-стилю. Своєрідність його української версії пов'язана з патріотичними й романтично-ліричними темами, що набувають особливої актуальності у творчості Квітки Цісик – провідної мисткині діаспори. Тужлива лемківська пісня «Верше, мій верше» стала для неї концентратом патріотичної ідеї та вокальної майстерності. Обробка пісні продовжує надбання лисенківської школи. Ретро-стиль потрактований в обробці К. Цісик досить глибинно. Серед його суттєвих ознак укажемо на збереження старовинного діалектного говору в тексті; наявність драматургічного прийому різкого зіставлення двох різних часопросторових ареалів у куплетах і приспіві. Особливості вокального виконання Квітки підпорядковані ідеї та драматургії твору. Із численних талановитих виконавців, що представляли кавер-версії пісні Квітки Цісик «Верше, мій верше», відзначимо: Джамату (2009 рік), акапельний гурт «Тріода» (2013 рік), Іларію (2016 рік), Анну Куксу (2017 рік), Костянтина Дмитрієва (2017 рік), Оксану Муху (2020 рік). Уже саме звернення до звукообразу пісні Квітки Цісик є проявом стилю ретро в українській музиці. Особливого значення для виконавців початку ХХІ століття набуває той тип музичного висловлювання, що пов'язаний із сентиментально-романтичною ностальгією за минулим, а також з особливими композиційними прийомами, серед яких відтворення панівних для тогочасного періоду історії жанрів (романс, танго, обробка народної пісні) та естрадно-джазового стилю. Творчі процеси принципів сучасної інтерпретації в кавер-версіях пісні К. Цісик «Верше, мій верше» кардинально змінюють тип музичного висловлювання прототипу, але підпорядковують його стильовим нормам ретро-композиції.

Ключові слова: музика української діаспори, вокальна інтерпретація, виконавський стиль, кавер-версія, ретро-стилістика.

Rimma SHAPOVALOVA,*orcid.org/0000-0001-9904-5468*

Senior Lecturer at the Department of Pop Singing

Glier Kyiv Municipal Academy of Music

(Kyiv, Ukraine) *rimma_shapovalova@ukr.net*

“RETRO-STYLE” IN UKRAINIAN POPULAR MUSIC (ON THE EXAMPLE OF THE SONG “VERSCHE, MIY VERSHE” BY KVITKA CISYK)

Retro style is an original branch of popular music of the modern stage. In covering the issue of the article, scientific works in three areas were useful: retro culture, diaspora music and the phenomenon of cover versions. The purpose of the article is to explore the musical features of Ukrainian vocal retro music and to mark a special place for the creative work of diaspora artists and the formation of retro style in the context of the history of vocal performance in Ukraine in the early XXI century.

Reproduction of the principles of vintage style, the predominance of dance and song genres of entertainment culture of the past, the appeal to the non-vector interpretation of time and space is a feature of retro style. The originality of its Ukrainian version is connected with patriotic and romantic-lyrical themes, which become especially relevant in the works of Kvitka Cisyk, a leading artist of the diaspora. Lemko's sad song “Vershe, miy vershe” became for her a concentrate of patriotic ideas and vocal skills. The processing of this song continues the legacy of the Lysenko's school. Retro style is interpreted in the treatment of K. Cisyk quite deeply. Among its essential features we will point out the preservation of the ancient dialect in the text; the presence of a dramatic technique of sharp comparison of two different spatio-temporal areas in verses and a chorus. Peculiarities of Kvitka's vocal performance are subordinated to the ideas and dramaturgy of the work. Among the many talented performers who presented cover versions of Kvitka Cisyk's song “Vershe, miy

vershe”, we note: Jamala (2009), a cappella group “Trioda” (2013), Illaria (2016), Anna Kukxa (2017), Konstantyn Dmytriev (2017), and Oksana Mukha (in concert programs 2020–2021). The very appeal to the sound image of Kvitka Cisyk’s song is a manifestation of the retro style in Ukrainian music. Of particular importance for performers of the early XXI century is the type of musical expression associated with sentimental-romantic nostalgia for the past, as well as, special compositional techniques, including: reproduction of the dominant period of the genre (romance, tango, folk songs) and pop-jazz style. The creative processes of the principles of modern interpretation in the cover versions of K. Cisyk’s song “Vershe, miy vershe” radically change the type of musical expression of the prototype, but subordinate it to the stylistic norms of retro composition.

Key words: music of the Ukrainian diaspora, vocal interpretation, performing style, cover version, retro style.

Постановка проблеми. В історії сучасної популярної української музики пісенна спадщина майстрів минулого набуває особливого значення. Зокрема, твори Богдана Весоловського й Квітки Цісик усе частіше звучать з естради й забарвлюють слухачів і поціновувачів особливим «стильовим флером» ретро-музики. Також пісенна спадщина тих видатних емігрантів українського походження, що плекали у своєму житті музичні образи Батьківщини, відчутно резонує з тією особливою творчо-мистецькою ланкою музичної свідомості, що підносить українську ментальність видатних пісенних зразків на неймовірно високий рівень. Подібний акцент і відповідний шлях розвитку української естрадної пісні видається досить актуальним в умовах суспільно-політичної кризи нашої зламної епохи. Це знаходить підтвердження в масштабних мистецьких ретро-заходах нашої країни, як-от проведення в нашій країні щорічних культурних акцій у Києві, Полтаві, Одесі, що плекають цінності ретро-музики. Шостий міжнародний фестиваль “Retro Fest” ім. Богдана Весоловського пройшов нещодавно, у вересні 2021 року, у Київському театрі оперети, і саме в його рамках було презентовано значний шар вокальних та інструментальних ретро-імпрез. Майже всі музичні твори були пов’язані з іменами видатних композиторів ХХ століття західно-українського регіону, які згодом стали митцями діаспори. Знані шедеври їхньої пісенної творчості були представлені провідними майстрами сучасної естради ХХІ століття, які у власних виконавських кавер-версіях зберігали ретро-стилістику. Попри значущість мистецьких імпрез і широку презентацію такого унікального творчого доробку як композиторів, так і вокальних виконавців, стильові явища ретро-музики ще й досі не стали предметом музикознавчого розгляду.

Аналіз досліджень. Під час викладення проблематики статті корисними виявилися наукові дослідження за трьома напрямками: ретро-культура, музика діаспори та явище кавер-версії. Музикознавчі роботи про ретро-музику не численні: основна проблематика зосереджена навколо явища «ретро-манія» в британській музиці

(Колесник, 2013). Культурологічні дослідження феномену ретро є більш системними й охоплюють аналіз виникнення та відтворення певного «ретро-комплексу» (за термінологією Гаффі Елізабет) специфічних виражальних засобів у різних галузях культури й мистецтв: фотографія, мода й таке інше. (Guffey, 2006). Творча діяльність і біографії митців діаспори системно досліджені в монографії Г. Карась (Карась, 2012), а також у статті В. Чайки про музичне мистецтво діаспорян (Чайка, 2018). Привертає увагу ряд статей щодо пісенної творчості Квітки Цісик (Луньо, Домазар, 2018; Радкевич, 2018; Чайка, 2017).

Мета статті – дослідити музичні особливості української вокальної ретро-музики. Окрім того, важливим видається зазначити виняткове місце творчого доробку митців діаспори в становленні ретро-стилю вокальної виконавської культури України ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу. Ретро-стиль у музиці композиторів і співаків України й діаспори виявляє себе у двох типах пісень: розважальних і лірично-тужливих. *Перший тип* яскраво репрезентує пісенно-танцювальні жанри (танго, фокстрот, чарльстон, бугі-вугі, твіст), а його яскравими представниками є Богдан Весоловський, Мирослав Скорик та інші. Творчість Б. Весоловського розквітає в 30-ті роки ХХ століття у Львові й продовжується в період еміграції. До такого ж типу належить шар пісенної творчості Мирослава Скорика. У ньому представлені твори, що були написані академічним композитором у 60-х роках минулого століття для львівського вокально-інструментального ансамблю «Веселі скрипки» під його орудою. Сучасне виконання композицій яскраво відтворює їх ретро-стилістику, оскільки естрадно-джазова жанрова основа його пісень, акордова фактура ансамблевого співу й особливий інструментальний саунд акомпанементу передають тогочасне звучання блюзу й рок-н-ролу в пісні «Аеліта», бугі-вугі в піснях «Карпати» й «Намалюй мені ніч», рок-н-ролу й ритм-енд-блюзу в композиції «Львівський вечір» і твісту в пісні «Не топчій конвалій». У сучасних кавер-версіях пісень М. Скорика (наприклад, ансамблів “Vita Brevis”, “Wszystko

та Ladies Trio” та інших виконавців) ретро-стилістика пов’язана з актуалізацією жанрів тогочасної розважальної музики й відтворенням певних мелодико-інтонаційних зворотів. До таких належать: по-перше, моторні танцювальні форми із супроводом брас-квітетів або джаз-ансамблів, які звучать обов’язково з гуртовим ансамблевим співом; по-друге, переважання бугі-вугі, рок-н-ролу, твісту або танго як жанрової основи композицій. Панівною емоцією композицій такої групи є радість, святкова атмосфера безтурботного довоєнного й повоєнного життя України.

Другий тип ретро-музики, навпроти, лірично-ностальгійний. Образи Батьківщини, рідної природи подаються тут у двох напрямках. По-перше, як образ ідеальної країни мрій у специфічній абстрактній картині минулого, стилізований під старовину; по-друге, вони трактуються як драматична хроніка теперішнього часу з обов’язковим «зануренням» у часопростір світлого минулого. У такому типі здебільшого присутні музичні композиції лірико-психологічного тужливого характеру, які зазвичай засновані на народнопісенному матеріалі. Особливого значення тут набуває жанр авторської обробки народної української пісні або етнічна стилізація та відтворення особливостей пісенного мелосу класиків української розважальної музики (Володимира Івасюка, Олександра Білаша й інших). Як перший, так і другий тип набуває особливого розповсюдження у творчості виконавців і композиторів діаспори.

Імена українських виконавців, митців діаспори, творців популярної музики ХХ століття Квітки Цісик, Богдана Весоловського й інших зараз перебувають на часі. Їхні пісні охоче виконуються на концертах, у програмах численних вокальних шоу, звуковий світ їхніх чудових пісень відбивається в спеціальних мистецьких імпрезах. Протягом ХХ століття їхні пісні в різних куточках світу плекали чудовий шар рідної мови, етнічної культури й української пісні.

Квітка Цісик (1953–1998 роки життя) народилася в Америці. Найбільш кульмінаційний час творчого злету Квітки Цісик припадає на 70-ті роки ХХ століття. Співачка ані дня не жила в Україні, оскільки її батьки – представники львівської патріотично налаштованої інтелігенції – емігрували від переслідувань радянської влади в 1949 році. Але образ рідної країни був надійно закарбований в її серці. Вона блискуче знала історію та музичний фольклор, історію української музики (батько – скрипаль), володіла й українською мовою, а вірну вимову, якою так чарувала в піснях, вивчала «з голосу» своєї матері – Іванки.

В Америці Квітка отримала ґрунтовну музичну освіту: у консерваторії Нью-Йорка вдосконалювала свій гарний від природи голос (колоратурне сопрано). У класі австрійського емігранта С. Енгельбарга Квітка навчалася мистецтва оперного співу, але після закінчення навчання працювала в різних стильових шарах популярної музики (джаз, попмузика, рок-музика). Саме тоді вона завоювала собі славу як солістка-виконавиця блюзів та як майстриня бек-вокалу відомих зірок: М. Френкса, Б. Джеймса, К. Джонса (відомого аранжувальника й продюсера Майкла Джексона). Фінансового успіху співачка зазнала в царині реклами як виконавиця музичних ді-джинглів для відомих компаній, таких як McDonald’s, Coca-Cola, American Airlines, Ford Motors та інших.

Її виконавський стиль зрілих років базувався на засадах професійної академічної школи вокалу. А галицьке коріння ще в юнацькі роки, під впливом спілкування з родичами й завдячуючи навичкам гуртового співу «білим звуком» як наслідку практики з дядьком, наділило Квітку Цісик аутентичною народною манерою співу.

Владислава Чайка – науковиця, дослідниця та сучасна інтерпретаторка пісень Квітки Цісик – зазначає, що американська вокалістка була знаною виконавицею блюзу й вільно володіла відповідною співацькою технікою: мелізматичними прийомми співу на засадах імпровізаційності, поліритмії та синкопування (Чайка, 2017: 39). «Виконавському стилю Квітки Цісик, в якому майстерно й вишукано поєднуються риси академічного, народного, джазового співу, притаманні: чудова кантилена, філігранна техніка й чистий, немов кришталь, тембр голосу» (Чайка, 2018: 205).

В Україну аудіозаписи Квітки Цісик прийшли за часів Незалежності й відразу стали популярними. «Моя мрія сповнилася, – скаже Квітка у своєму єдиному україномовному інтерв’ю, яке зафільмоване генеральним директором національного симфонічного оркестру України Олександром Горностаєм у 1992 році в Америці, – бо мою плиту [платівку, диск] не тільки чують на радіо, але також люди відчувають мою родову, сердешну любов до України... А тепер і до вільної України... Моя мрія сповнилася два рази» (Карась, 2021: 840–841).

Тужлива лемківська пісня «Верше, мій верше» є частиною альбому “Kvitka. Two Colors”, записаного в 1989 році власним коштом Квітки Цісик на студії Clinton Recording Studios і спродюсованого її чоловіком Е. Раковицем. Альбом складався з 15 композицій, мав підназву «Українські народні пісні», але поруч із фольклорною аутен-

тикою в ньому звучали авторські пісні Володимира Івасюка, Олександра Білаша, Ігоря Шамо, Ігоря Білозіра й інших, тобто тих авторів, які були музичними символами української пісенності, душею її вітчизни. Аранжування Джека Кортнера було зроблено для солюючого голосу й великого симфонічного оркестру з додатковими інструментами: арфою, челестю, фортепіано, синтезаторами. Присутні в оркестрі й розширена ударна група з естрадною установкою, бас-гітара й акустична гітара. Для запису альбому було зібрано видатних і знаних музикантів Америки, зокрема у світі попмузики: акустичних гітаристів S. Scharf та J. Beal; ударника Ronnie Zito та перкусіоніста Sue Evans; піаністів і виконавців на челесті Kenneth Ascher, Pat Rebillot.

Пісня лемків «Ой, верше, мій верше» належить до групи родинно-побутових весільних пісень та є досить старовинною: текст надруковано в 1885 році в збірці Григорія Де-Волана. У повоєнні роки пісня стала символом туги за Батьківщиною не тільки лемків – міцної діалектної групи українського народу, що був позбавлений власної етнічної території, – а й усіх волелюбних патріотично налаштованих українців. Вона швидко стала популярною за кордоном, у середовищі діаспори. Квітка Цісик співає обробку пісні в манері, яка наближається до тих принципів обробки народнопісенного оригіналу, що ствердилися в українській композиторській школі Лисенківської традиції. Власне, у творчості фундатора національної школи – Миколи Лисенка – та його послідовників М. Леонтовича, Я. Степового, К. Стеценка закріплюються способи роботи з першоджерелом, які й втілює Квітка Цісик в обробці «Верше»: панування мелодизму, гармонізація народної мелодії з переважанням плагальних зворотів, збереження архітектоніки, наслідування колізій поетичного тексту й вибудовування відповідної драматургії (іноді принципів симфонічного розвитку) навіть у пісенній формі. Чотири куплети розгортають сюжет про дівчину, що закохалася та виходить заміж. Дівчина плаче й сумує за рідним домом, матір'ю, сповнена тужливим передчуттям своєї майбутньої долі, важких емоцій. Квітка співає мелодію з максимальною кантиленою, чуйно наслідує кожному змістову колізію тексту й передає її голосом. Розповідна інтонація набуває особливої гіркоти, туги внаслідок вільного чергування дводольних і тридольних побудов мелодійних фраз, які дещо гальмують рух. Довгі витримані звуки проспівуються з мікромелізматикою, що передає інтонації схлипування. Між куплетами звучить вокаліз – мелодійний варіант основної

теми куплету. Такий звукообраз майже зорозво виражає політ вільної душі, нестримний мелодизм безмежного голосу співачки. Квітка виконує кожен куплет із новою інтонацією, більш активною атакою звуку, пришвидшує темп, унаслідок чого форма пісні набуває більшої динамічності. Наскрізна ідея туги за батьківщиною, рідною землею, звеличення її краси й усвідомлення трагедійної ситуації теперішнього часу й обставин надає підстави для максимальної символізації образів пісні. Образи дівчини й України об'єднуються, символ розлуки крещендується та стає ознакою нещасливої долі понівеченої країни, що виборює незалежність. Тексти куплетів використовують лемківський діалектний говір, що в пісні звучить у неповторному старовинному дусі. Він вдало фіксує «геолокацію подій» – Карпатські Beskidi. Вокаліз як приспів пісні плекає кантиленну мелодію, змальовує прекрасний образ Батьківщини з її чудовою природою гір, полонин. Контраст куплету й приспіву (текстове – позатекстове, вокалізоване; похмурий, трагічний монолог – світлий образ співучої душі) у ході пісні розкривається, і цей розвиток надає динамізму композиції. «Верше, мій верше» є обробкою народної пісні К. Цісик у традиціях лисенківської школи, яка звучить у сучасному аранжуванні.

Ретро-стиль, який зазвичай пов'язують із відтворенням стилістики музики попередніх епох, із зануренням у минуле й прийомом стилізації в композиції, потрактований досить глибоко. Він сприймається та прояснюється свідомістю слухача поступово. Почуття ностальгії, далекий образ Батьківщини, відтворення стилістики минулого ідеального часопростору в композиції Квітки стає головним меседжем пісні й ознакою ретро-стилю. Серед його суттєвих ознак укажемо на: збереження старовинного діалектного говору в тексті; драматургічний прийом зіставлення різних часопросторових ареалів у куплетах і приспіві; особливості вокального виконання Квітки, що підпорядковані змістовому параметру й кардинально змінюють тип музичного висловлювання (сюжетно-змістова колізія подається в драматичній стилістиці співу в куплетах, вокальні форми приспіву вокалізи знаходяться в зоні кульмінації). А головне – туга за минулим, погляд у минуле, яке неначе уві сні видається ідеальним, гармонійним і привабливим острівцем щастя.

Її аранжування та виконання в наші часи надихає велику кількість патріотично налаштованих талановитих співачок, які створюють власні кавер-версії шедеврів К. Цісик, серед котрих провідне місце посідає «Верше, мій верше».

Кавер-версія (або триб'ют) – жанрове означення твору, заснованого на індивідуальному творчому втіленні відомої композиції іншого популярного виконавця. Поняття «кавер-версія» найповніше розроблено в літературознавстві. За аналогією із цим під терміном «кавер» ми розуміємо музичну індивідуалізовану виконавську версію відомого твору, за якої початковий текст або прототип переживає перекодування відповідно до законів естетичної системи реципієнта (Сыров, 2004: 282). Градація такого «стильового перекодування» може бути досить широкою: від аранжування – до обробки, або виконавець вдається до синтезованої форми реінтерпретації прототипу. Кавер-версія як феномен сучасної культури є одним із найважливіших інструментів реінтерпретації. Ключовим моментом тут постає не формальна сторона трансформації першоджерела (жанру, стилю, мови тощо), а змістова «модуляція» – повне й беззастережне занурення художньої ідеї оригіналу в інший контекст. При чому часто виникає ефект стильової гри, музично-стильового діалогу сучасності й минулого. Такий інтерпретаційний момент дуже влучний саме у відтворенні стилістики ретро. Для сучасних вокалістів усіх напрямів, які створюють і виконують кавер-версії творів українських композиторів, показовим є вибір способів впливу на слухачів через відбір тих засобів виразності, що посилюють емоційний стан і провідну ідею, які закладені в опус композитором.

Провідна ідея твору «Верше, мій верше» – гірке почуття туги за Батьківщиною, звеличення її образу; провідна емоція – ностальгія. Головним драматургічним прийомом композиції є зіставлення двох образних сфер: у чотирьох куплетах – драматична розповідь про важку долю, акцентуація на *майбутньому*, усвідомлення його трагічності. У поетичному тексті звучить: «Юж мі так не буде / Юж мі так не буде / Як мі било перше...». На противагу цьому в приспіві звучить чарівний вокаліз, де певним чином відбувається відтворення у звуках «ідеального минулого» – досконалого за красою та почуттям величі, спокою. Власне, почуття ностальгії є головним для творів у стилі «ретро», а основним творчим методом «ретро-опусів» є певне «переміщення» в часі й просторі шляхом акцентуації та зіставлення культурних ознак різних епох.

Із численних талановитих виконавців, що представляли кавер-версії пісні Квітки Цісик «Верше, мій верше», відзначимо: Джамалу (2009 рік, виступ на фестивалі-конкурсі New Wave), акапельний гурт «Тріода» (2013 рік, виступ на шоу X-фактор IV), Ілларію (2016 рік, виступ на шоу Голос країни

VI сезон), Анну Куксу (2017 рік, виступ на шоу Голос країни VII сезон), Костянтина Дмитрієва (2017 рік, виступ на шоу Голос країни VII сезон), а Оксана Муха представила пісню Квітки Цісик у концертних програмах 2020–2021 років.

Цікавим видається зазначити прояви феномену «ретро» в інтерпретаціях сучасних співаків. Уже саме звернення до звукообразу пісні Квітки Цісик є проявом пошани стилю ретро в українській музиці. Але не тільки звернення до пісенної культури минулих часів у такому випадку визначальне. Феномен ретро потребує від слухача занурення в контекст, інтелектуально-наполегливого розшифрування змістового коду послання співака. У такому сенсі звернення Джамали, представниці кримськотатарської культури, до пісні «Верше, мій верше» актуалізує в пам'яті аналогію з кривавими подіями навмисного виселення різних народів з їх рідних земель (лемків, татар), споріднює травми митців діаспори, відірваних від коріння. Тому народна лемківська пісня в її інтерпретації набуває особливої історичної глибини. Водночас кавер-версія виконана в стилі “world music”, який вільно залучає джазові барви й принципи діатонічної гармонії. Особливої уваги заслуговує акцентуація вокальними прийомами дієслів у минулій формі мікротоновими барвами. Пісня завершується на колосальній динамічній кульмінації нестримним вокалізом надширокого діапазону, в якому імітується і крик чайок, і плач-стогін, що набуває особливого символічного значення. Стиль ретро як звернення до образів минулого (щастя, свободи) набуває тут композиційної вишуканості й реалізується незвичною вокальною вправністю. Образ Квітки Цісик є органічною складовою частиною такої досить оригінальної вокальної версії Джамали.

Кавер-версія А. Кукси представляє ретро-стилістику насамперед у залученні жанрової основи танго в дусі Астора П'яццолі, що розкриває прихований драматизм композиції. Сентиментально-романтичний колорит підкреслено тембрами інструментального квартету “Kiev Tango Project”, особливо ретро-звучанням бандонеону й солюючої скрипки, що замінує традиційний вокаліз. Інтерпретація К. Дмитрієва досить незвична й парадоксальна: саме чоловічий голос дуже влучно відтворює звучання та наслідує драматургічні принципи композиції Квітки Цісик. Динаміка й темпоритм композиції Костянтина підпорядковано принципу емоційного розгортання особистого сюжету про пошуки щастя. Вокал співака чуйно передає колізії та звучить у виразному діапазоні: від матового звучання стриманого, ледь чутного блюзу як тендітної примаї щастя – до

колосальної драматичної кульмінації у фіналі пісні. Емоційне піднесення, ліризм і кантилену вокалу підтримує камерний струнний оркестр, що дублює вокальну партію. Відтворення унікальної манери співу (йодль) сприймається як знак місцевої народної традиції співу гірських лемків, а особливості ретро-аранжування (ностальгічне соло скрипки в дуєті з голосом) роблять акцент саме на подвійному розгортанні сюжету в часопросторі минулого й теперішнього часів.

Найбільш відповідними стилю композиції «Верше, мій верше» є кавер-версії Іларії та Оксани Мухи. Майстерні вокалістки мають найбільшу спорідненість за вокальним обдаруванням і світоглядними позиціями з Квіткою Цісик. Народнопісенний вокал, культура академічного співу й безмежний універсальний творчий простір дозволили їм у досить різних власних інтерпретаціях сягнути гармонійного балансу звучання «відкритого звуку» й м'якої манери популярного естрадного співу. Внутрішній простір кожної з композицій неймовірно широкий і глибинний, а ретро-стиль – домінівний за доданком усіх вказаних вище параметрів.

Висновки. Отже, зазначимо, що ретро-стиль є оригінальною гілкою популярної музики сучасного

етапу. Відтворення принципів вінтажного стилю, переважання танцювально-пісенних жанрів розважальної культури минулого, зверненість до позавекторного трактування часопростору є особливістю ретро-стилю. Своєрідність його української версії пов'язана з патріотичними й романтично-ліричними темами, що набувають особливої актуальності у творчості митців діаспори. Пісенна спадщина Богдана Весоловського, Квітки Цісик є перлиною естрадної культури 70-х – 80-х років ХХ століття. У наші часи вона набуває особливої актуальності, про що свідчать цікаві й оригінальні талановиті кавер-версії сучасного етапу розвитку вокальної вітчизняної культури. Особливого значення набуває тип музичного висловлювання, пов'язаний із сентиментально-романтичною ностальгією за минулим, а також особливі композиційні прийоми, серед яких відтворення провідних для тогочасного періоду історії жанру (романс, танго, обробка народної пісні) та естрадно-джазового стилю.

Творчі процеси інтерпретації в кавер-версії пісні К. Цісик «Верше, мій верше» зазвичай кардинально змінюють тип музичного висловлювання прототипу, але підпорядковують його принципам ретро-композиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Карась Г. В. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття : монографія. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. 1164 с.
2. Колесник А. С. Отношение к собственному прошлому: ретромания в современной британской популярной музыке. *Артикульт. Научный электронный журнал Факультета Истории Искусства Российского государственного гуманитарного университета*. 2013. № 11. С. 84–90.
3. Луцько П. Є., Домазар С. О. Патріотичний ліризм творчості Квітки Цісик як джерело образності хореографічних номерів. *Молодий вчений*. 2018. № 11 (63). С. 189–192.
4. Радкевич Ю. М. Сучасний стан українського музичного діаспорознавства (на матеріалі виконавського стилю Квітки Цісик). *Міжнародний вісник : культурологія, філологія, музикознавство*. Київ : Міленіум, 2018. Вип. I. (10). С. 324–328.
5. Сыров В. Н. Шлягер и шедевр (к вопросу об аннигиляции понятий). *Искусство ХХ века: Элита и массы : сборник статей*. Нижний Новгород : Нижегородская государственная консерватория им. М. Глинки, 2004. С. 280–288.
6. Чайка В. В. Квітка Цісик як феномен української музичної північноамериканської діаспори. *Гуманітарні студії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 23 листопада 2017 р. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2017. С. 37–39.
7. Guffey E. *Retro: The Culture of Revival*. London : Reaktion Books, 2006. 187 p.

REFERENCES

1. Karas H V. *Muzychna kultura ukrainkoj diaspori u svitovomu chasoprostori XX stolittia*. [Musical culture of Ukrainian Diaspora in the world timespace of the 20th century: monograph]. Ivano-Frankivsk: Tipovit, 2012. [in Ukrainian].
2. Kolesnik A. S. *Otnoshenie k sobstvennomu proshlomu: retromaniya v sovremennoj britanskoj populyarnoj muzyke*. [Relating to Your Own Past: Retromania in Contemporary British Popular Music]. *Artikul'.* *Scientific electronic journal of the Faculty of Art History of the Russian State University for the Humanities*, 2013, № 11, pp. 84–90 [in Russian].
3. Lun'ko P. Ye., Domazar S. O. *Patriotychnyi liryzm tvorchosti Kvitky Tsisyk yak dzherelo obraznosti khoreografichnykh nomeriv*. [Patriotic lyricism of Kvitka Cisik's work as a source of imagery of choreographic numbers]. *A young scientist*, 2018, № 11 (63), pp. 189–192 [in Ukrainian].
4. Radkevych Yu. M. *Suchasnyi stan ukrainkoj muzychno diasporyznnavstva (na materialy vykonavskoho styliu Kvitky Tsisyk)*. [The current state of Ukrainian musical diaspora studies (based on the performance style of Kvitka Tsisyk)]. *International Bulletin: culturology, philology, musicology*. Kyiv: Millennium, 2018. Issue. I. (10). pp. 324–328. [in Ukrainian].
5. Syrov V. N. *Shlyager i shedevr (k voprosu ob annigilyacii ponyatij)*. [Schlyager and a masterpiece (on the question of annihilation of concepts)]. *Art of the twentieth century: Elite and the masses*: collection of articles. Nizhny Novgorod: Glinka Novosibirsk State Conservatory, 2004. pp. 280–288. [in Russian].
6. Chaika V. V. *Kvitka Tsisyk yak fenomen ukrainkoj muzychno pivnichnoamerykanskoj diaspori*. [Kvitka Tsisyk as a phenomenon of the Ukrainian musical North American diaspora.] *Humanities studies National Academy of Management of Culture and Arts. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*. Kyiv, November 23, 2017, pp. 37–39. [in Ukrainian].
7. Guffey Elizabeth. *Retro: The Culture of Revival*. London: Reaktion Books, 2006. 187 p.